

Z A K O N

O TRŽIŠNOM NADZORU

I. UVODNE ODREDBE

Predmet, cilj, primena i pojmovi

Predmet

Član 1.

Ovim zakonom uređuje se oblast tržišnog nadzora koju vrše nadležni organi tržišnog nadzora u propisanom delokrugu, opšta pravila za sprovođenje aktivnosti i preduzimanje mera tržišnog nadzora, saradnja organa tržišnog nadzora i carinskog organa, razmena informacija i komunikacija sa zainteresovanim stranama, opšta načela za primenu znaka usaglašenosti, planiranje i praćenje aktivnosti tržišnog nadzora i koordinacija u toj oblasti.

Cilj

Član 2.

Cilj ovog zakona je da se obezbedi korišćenje proizvoda koji ispunjavaju zahteve u pogledu bezbednosti i zaštite života i zdravlja ljudi, zaštite potrošača, zaštite imovine, životne sredine, zdravlja i bezbednosti na radu i drugih aspekata javnog interesa, kao i da se omogući slobodan promet robe bez nepotrebnih ograničenja.

Primena

Član 3.

Ovaj zakon primenjuje se na proizvode obuhvaćene sledećim propisima, osim ako ti propisi sadrže odredbe kojima se uređuje sprovođenje aktivnosti i preduzimanje mera tržišnog nadzora sa istim ciljem, i to:

1) tehničkim propisima donetim na osnovu zakona kojim se uređuju tehnički zahtevi za proizvode i ocenjivanje usaglašenosti, harmonizovanim sa propisima Evropske unije;

2) posebnim zakonima i propisima donetim na osnovu tih zakona, kojima se uređuju zahtevi za proizvode i ocenjivanje usaglašenosti, a koji su harmonizovani sa odgovarajućim propisima Evropske unije i drugim propisima kojima se uređuju tehnički i drugi zahtevi za proizvode, način rukovanja i upotrebe proizvoda prema njihovoj nameni i način održavanja.

Primena ovog zakona ne isključuje primenu drugih, konkretnijih mera propisanih zakonom kojim se uređuje opšta bezbednost proizvoda, odnosno propisa kojima se uređuje inspeksijski nadzor u odgovarajućoj oblasti.

Shodna primena drugih zakona

Član 4.

Na pitanja postupka tržišnog nadzora koja nisu posebno uređena ovim zakonom i propisima iz člana 3. ovog zakona, shodno se primenjuju odgovarajuće

odredbe zakona kojim se uređuje opšti upravi postupak i odgovarajuće odredbe zakona kojima se uređuje položaj organa državne uprave, organizacija i regulatornih tela.

Pojmovi

Član 5.

Pojedini izrazi u smislu ovog zakona imaju sledeće značenje:

1) *tržišni nadzor* jesu aktivnosti koje sprovede i mere koje preduzimaju organi tržišnog nadzora da bi se obezbedila usaglašenost proizvoda sa zahtevima koji su uređeni propisima iz člana 3. ovog zakona i da bi se osiguralo da proizvodi ne ugrožavaju zdravlje, bezbednost i druge aspekte zaštite javnog interesa;

2) *harmonizovani propisi Evropske unije* jesu propisi kojima se usklađuju uslovi za trgovinu proizvodima;

3) *proizvod* jeste supstanca, smeša, odnosno preparat ili roba izrađena u proizvodnom procesu, izuzev hrane, hrane za životinje, živih biljaka i životinja, proizvoda humanog porekla i proizvoda od biljaka koji se odnose na njihovu buduću reprodukciju;

4) *isporuka na tržište* jeste svako dostavljanje proizvoda za distribuciju, potrošnju ili korišćenje na tržištu Republike Srbije u okviru obavljanja privredne delatnosti, sa ili bez naknade;

5) *stavljanje na tržište* jeste prva isporuka proizvoda na tržište Republike Srbije;

6) *proizvođač* jeste svako fizičko ili pravno lice koje izrađuje proizvod ili za koga se proizvod projektuje (dizajnira) ili izrađuje, odnosno trguje tim proizvodom pod svojim imenom ili žigom;

7) *zastupnik* jeste svako fizičko ili pravno lice registrovano u Republici Srbiji koje je dobilo pismeno ovlašćenje od proizvođača da u njegovo ime obavlja njegove obaveze shodno propisima;

8) *uvoznik* jeste svako fizičko ili pravno lice registrovano u Republici Srbiji, koje stavlja na tržište proizvod iz druge zemlje;

9) *distributer* jeste svako pravno ili fizičko lice u lancu isporuke koje nije ni proizvođač niti uvoznik, a koje proizvod isporučuje na tržište;

10) *organ tržišnog nadzora* jeste organ državne uprave nadležan za vršenje tržišnog nadzora na teritoriji Republike Srbije, i to ministarstvo nadležno za poslove poljoprivrede, trgovine, šumarstva i vodoprivrede; ministarstvo nadležno za životnu sredinu, rudarstvo, građevinarstvo i prostorno planiranje; ministarstvo nadležno za poslove rada; ministarstvo nadležno za poslove zdravlja; ministarstvo nadležno za infrastrukturu i energetiku; ministarstvo nadležno za poslove telekomunikacija; ministarstvo nadležno za unutrašnje poslove; ministarstvo nadležno za metrologiju, kao i drugi organ, organizacija odnosno nezavisno regulatorno telo koje sprovodi aktivnosti, odnosno preduzima mere tržišnog nadzora;

11) *privredni subjekt* jeste proizvođač, uvoznik, zastupnik, distributer;

12) *stavljanje robe u slobodan promet* jeste postupak u skladu sa zakonom koji uređuje carinski postupak;

13) *povlačenje* jeste svaka mera koja ima za cilj da spreči da se proizvod u lancu isporuke isporuči na tržištu;

14) *opoziv* jeste svaka mera koja ima za cilj da postigne vraćanje proizvoda koji je već isporučen krajnjem korisniku;

15) *carinski organ* jeste organ nadležan za preduzimanje skupa mera u cilju primene carinskih i drugih propisa na robu koja podleže carinskom nadzoru;

16) *ulazak na tržište* jeste stavljanje na tržište Republike Srbije proizvoda iz drugih zemalja;

17) *puštanje u slobodan promet* jeste aktivnost koju u smislu ovog zakona sprovodi carinski organ u postupku stavljanja robe u slobodan promet.

Drugi izrazi koji se upotrebljavaju u ovom zakonu, a čije značenje nije uređeno stavom 1. ovog člana, imaju značenje u skladu sa zakonom kojim se uređuje opšta bezbednost proizvoda, zakonom kojim se uređuju tehnički zahtevi za proizvode i usaglašenost proizvoda, zakonom kojim se uređuje standardizacija, zakonom kojim se uređuje akreditacija, zakonom kojim se uređuje metrologija, kao i drugim propisima iz člana 3. ovog zakona.

II. OBLAST TRŽIŠNOG NADZORA

Organi tržišnog nadzora i oblast tog nadzora

Član 6.

U oblastima tržišnog nadzora koje se odnose na zahteve za usaglašenost proizvoda sa propisanim zahtevima i rizike koje ti proizvodi mogu predstavljati za zdravlje i bezbednost korisnika i druge aspekte javnog interesa uređene propisima iz člana 3. ovog zakona, nadležni organ tržišnog nadzora sprovodi aktivnosti, odnosno preduzima mere u skladu sa tim propisima i opštim pravilima tržišnog nadzora koja se uređuju ovim zakonom, u okviru delokruga tog organa, u odgovarajućem obimu u skladu sa programom tržišnog nadzora, a u saradnji sa drugim nadležnim organima, uključujući odgovarajuće aspekte tog nadzora koji se obavljaju u:

1) ministarstvu nadležnom za poslove poljoprivrede, trgovine, šumarstva i vodoprivrede:

(1) preko tržišnih inspektora, za:

- električnu opremu namenjenu za upotrebu u određenim granicama napona,
- jednostavne posude pod pritiskom,
- građevinske proizvode,
- elektromagnetsku kompatibilnost za proizvode,
- opremu za ličnu zaštitu,
- kućne aparate na gas,
- toplovodne kotlove na tečna ili gasovita goriva,
- naftu i derivate nafte, biogoriva i komprimovani prirodni gas,
- mašine,
- liftove,
- adikomunikacionu i telekomunikacionu terminalnu opremu,
- motorna i priključna vozila, opremu i delove za ta vozila,
- hemikalije i biocidne proizvode u skladu sa posebnim propisima,

- tekstil, tekstilne proizvode i obuću,
- kristal staklo;

(2) preko veterinarskih inspektora za medicinske uređaje i medicinska sredstva u veterini;

(3) preko tržišnih, poljoprivrednih, veterinarskih, fitosanitarnih inspektora, odnosno posebnih organa u sastavu ministarstva, za druge proizvode i specifične vrste rizika koje ti proizvodi predstavljaju za zdravlje i bezbednost u delokrugu tih inspekcija i organa u sastavu ministarstva;

2) ministarstvu nadležnom za životnu sredinu, rudarstvo, građevinarstvo i prostorno planiranje:

(1) preko inspektora za zaštitu životne sredina, za:

- proizvode sa aspekta rizika od zagađenja, štetnih emisija, buke i drugih vrsta rizika u delokrugu te inspekcije,
- hemikalije i biocidne proizvode;

(2) preko građevinskih inspektora, za materijale, opremu i instalacije pri ugradnji;

(3) preko rudarsko geoloških inspektora, za opremu i zaštitne sisteme za korišćenje u potencijalno eksplozivnoj sredini;

3) ministarstvu nadležnom za poslove rada, preko inspektora rada, za:

- (1) opremu za ličnu zaštitu u upotrebi na radu,
- (2) mašine u upotrebi na radu,
- (3) liftove u upotrebi u objektima namenjenim za radne i pomoćne prostorije;
- 4) ministarstvu nadležnom za poslove zdravlja:

(1) preko inspektora za lekove i medicinska sredstva, za:

- medicinske uređaje i medicinska sredstva,
- in vitro dijagnostička medicinska sredstva;

(2) preko sanitarnih inspektora, za:

- igračke,
- kozmetičke proizvode,
- hemikalije i biocidne proizvode,
- druge proizvode, hemijske i druge specifične vrste rizika u delokrugu ovog ministarstva;

5) ministarstvu nadležnom za infrastrukturu i energetiku:

(1) preko inspektora za opremu pod pritiskom, za:

- jednostavnu opremu pod pritiskom,
- toplovodne kotlove na tečna ili gasovita goriva,
- opremu pod pritiskom;

(2) preko inspektora za železnički saobraćaj, za žičare za prevoz ljudi;

(3) preko inspektora za bezbednost plovila, za plovila za rekreaciju;

(4) druge proizvode sa aspekta rizika iz delokruga tog ministarstva;

6) ministarstvu nadležnom za poslove telekomunikacija, preko inspekcije za elektronske komunikacije, za radiokomunikacionu i telekomunikacionu terminalnu opremu;

7) ministarstvu nadležnom za unutrašnje poslove, preko posebnih organa u sastavu tog ministarstva i protivpožarnih inspektora, za:

(1) eksplozive za civilnu upotrebu,

(2) proizvode sa aspekta rizika od požara i drugih vrsta rizika u delokrugu tog ministarstva;

8) ministarstvu nadležnom za metrologiju, preko Direkcije za mere i dragocene metala, za:

(1) merila,

(2) prethodno upakovane proizvoda,

(3) predmete od dragocenih metala;

9) Agencija za bezbednost saobraćaja, za motorna i priključna vozila, opremu i delove za ta vozila, sa aspekta rizika iz delokruga te agencije;

10) drugim organima, organizacijama, odnosno nezavisnim regulatornim telima koja sprovode aktivnosti, odnosno preduzimaju mere tržišnog nadzora u svom delokrugu.

III. OPŠTA PRAVILA TRŽIŠNOG NADZORA

Opšti zahtevi i program tržišnog nadzora

Član 7.

Tržišnim nadzorom obezbeđuje se da proizvodi koji, i pored toga što su pravilno instalirani i održavani i što se koriste, u skladu sa njihovom namenom i pod predvidivim uslovima, mogu da ugroze zdravlje i bezbednost korisnika ili koji na neki drugi način ne ispunjavaju propisane zahteve, budu opozvani, povučeni ili da budu primenjene druge mere ograničenja, u skladu sa zakonom i da javnost i nadležni organi budu o tome obavešteni.

Odredba stava 1. ovog člana primenjuje se i na proizvode, koji su sklopljeni ili proizvedeni za sopstvene potrebe proizvođača, u skladu sa propisima iz člana 3. ovog zakona.

Organi tržišnog nadzora, u okviru svojih godišnjih programa tržišnog nadzora i opšteg programa tržišnog nadzora, obezbeđuju mogućnost preduzimanja efikasnih mera tržišnog nadzora, u skladu sa zakonom i drugim propisima, kao i praćenje efekata tih mera i rezultata programskih aktivnosti.

Obaveza informisanja

Član 8.

Organi tržišnog nadzora obaveštavaju ministarstvo nadležno za poslove trgovine (u daljem tekstu: Ministarstvo) o oblastima nadzora za koje su nadležni.

Ministarstvo obezbeđuje da javnost bude obaveštena o postojanju, oblasti nadzora i identitetu ograna tržišnog nadzora, i kako se može stupiti u kontakt sa tim organima.

Obaveze organa tržišnog nadzora

Član 9.

Organi tržišnog nadzora dužni su da međusobno sarađuju uz primenu odgovarajućih mehanizama komunikacije i koordinacije u skladu sa ovim zakonom.

U okviru svoje nadležnosti, organi tržišnog nadzora:

- 1) razmatraju i postupaju po pritužbama i pripremaju izveštaje o pitanjima u vezi sa rizicima koji proističu iz proizvoda na koje se ovaj zakon odnosi;
- 2) nadziru nesreće i oštećenja zdravlja za koje se sumnja da su izazvane tim proizvodima;
- 3) proveravaju preduzimanje korektivnih radnji;
- 4) prate naučna i tehnička saznanja u vezi sa bezbednošću proizvoda.

Organi tržišnog nadzora vrše svoja ovlašćenja u skladu sa načelom srazmernosti.

Organi tržišnog nadzora izrađuju, donose i sprovode svoj godišnji program tržišnog nadzora u skladu sa opštim programom tržišnog nadzora, obuhvatajući specifične sektore, odnosno proizvode i grupe proizvoda, u kojima vrše tržišni nadzor i o tome obaveštavaju druge organe tržišnog nadzora i čine ih dostupnim javnosti, putem elektronske komunikacije, na svojim veb stranicama, a kada je to prikladno i drugim sredstvima.

Organi tržišnog nadzora najmanje jednom godišnje ocenjuju rezultate sprovedenih aktivnosti i preduzetih mera tržišnog nadzora, a u slučaju izmene propisa, po potrebi, periodično preispituju i ažuriraju godišnji program tržišnog nadzora i o tome obaveštavaju druge nadležne organe i javnost putem elektronskih komunikacija, na veb stranici i drugim sredstvima, kada je to prikladno.

Mere tržišnog nadzora

Član 10.

Organi tržišnog nadzora vrše odgovarajuće provere karakteristika proizvoda u odgovarajućem obimu, proverom dokumenata, a kada je to potrebno vrše, odnosno zahtevaju fizičke i laboratorijske provere, na osnovu adekvatnih uzoraka, uzimajući u obzir uspostavljena načela ocenjivanja rizika, pritužbe i druge informacije.

Organi tržišnog nadzora imaju pravo da zahtevaju od privrednih subjekata da im učine dostupnom dokumentaciju i informacije koje su im potrebne radi izvršenja aktivnosti, a kada i gde je to opravdano, ulazak u poslovne prostorije privrednih subjekata i uzimanje potrebnih uzoraka proizvoda.

Ako je to potrebno, organi tržišnog nadzora mogu da odrede uništenje proizvoda koji predstavljaju ozbiljan rizik ili da odrede način na koji će se ti proizvodi učiniti neupotrebljivim.

Organi tržišnog nadzora imaju pravo da od privrednog subjekta zahtevaju da im stavi na uvid izveštaj o ispitivanju, odnosno ispravu o usaglašenosti izdatu od strane imenovanog, ovlašćenog, akreditovanog ili drugog tela za ocenjivanje usaglašenosti, u skladu sa posebnim propisom, kojom se potvrđuje usaglašenost, a u slučaju kada privredni subjekt ima izveštaj o ispitivanju ili ispravu o usaglašenosti koju je izdalo imenovano, ovlašćeno, akreditovano ili drugo telo za ocenjivanje usaglašenosti gde se posebnim propisima ne zahteva taj izveštaj ili ta isprava, organ tržišnog nadzora će to uzeti u obzir prilikom provere karakteristika proizvoda.

Organi tržišnog nadzora preduzimaju odgovarajuće mere kako bi u najkraćem roku obavestili korisnike na celoj teritoriji tokom odgovarajućeg vremenskog perioda o potencijalnim rizicima koje su identifikovali u vezi sa proizvodom u cilju smanjenja rizika od povrede ili druge štete.

Organi tržišnog nadzora sarađuju sa privrednim subjektima u radnjama kojima se sprečavaju ili smanjuju rizici izazvani proizvodima koje su ti privredni subjekti isporučili.

Ukoliko organ tržišnog nadzora odredi povlačenje, odnosno opoziv proizvod koji je proizveden u državi članici Evropske unije, može o tome obavestiti odgovarajućeg privrednog subjekta na adresi navedenoj na proizvodu ili u dokumentaciji koja prati taj proizvod.

Troškove provere i ispitivanja usaglašenosti proizvoda, kao i druge troškove koji nastanu u postupku preduzimanja mera tržišnog nadzora iz delokruga nadležnih organa tržišnog nadzora, snosi privredni subjekt, ako se utvrdi da proizvod nije usaglašen sa propisanim zahtevima.

Obim provera i ispitivanja usaglašenosti proizvoda utvrđuje se godišnjim programom tržišnog nadzora.

Objektivnost u vršenju dužnosti tržišnog nadzora

Član 11.

Organi tržišnog nadzora vrše svoje dužnosti nezavisno, nepristrasno i objektivno.

Poverljivost, zaštita poslovne tajne i podataka o ličnosti

Član 12.

Da bi se zaštitila poslovna tajna ili podaci o ličnosti, organi tržišnog nadzora se pridržavaju pravila poverljivosti shodno propisima koji uređuju poslovnu tajnu i zaštitu podataka o ličnosti, pod uslovom da se sve relevantne informacije učine dostupnim javnosti u punoj meri neophodnoj da se zaštite interesi korisnika, u smislu ovog zakona.

Proizvodi koji predstavljaju ozbiljan rizik

Član 13.

Organi tržišnog nadzora su dužni da sprovedu aktivnosti i preduzmu mere u skladu sa zakonom da bi obezbedili da proizvodi koji predstavljaju ozbiljan rizik, uključujući ozbiljan rizik čije posledice nisu trenutne i koje zahtevaju hitno postupanje, budu opozvani od korisnika, povučeni sa tržišta, odnosno da se zabrani njihova isporuka na tržište i da o tome, bez odlaganja, bude obavešteno Ministarstvo sistemom brze razmene informacija, u skladu sa članom 15. ovog zakona.

O merama iz stava 1. ovog člana, Ministarstvo obaveštava Evropsku komisiju.

Mera tržišnog nadzora koju organi tržišnog nadzora određuju u slučaju kada proizvod predstavlja ozbiljan rizik zasniva se na odgovarajućoj proceni rizika koja uzima u obzir prirodu potencijalne opasnosti i verovatnoću da će do nje doći.

Mogućnost postizanja viših nivoa bezbednosti ili dostupnost drugih proizvoda koji predstavljaju manji stepen rizika ne može da bude osnov da se smatra da proizvod predstavlja ozbiljan rizik.

Restriktivne mere

Član 14.

Organi tržišnog nadzora, odlučuju o preduzimanju mere zabrane stavljanja proizvoda na tržište ili ograničenju isporuke proizvoda na tržište, određuju preduzimanje mere povlačenja proizvoda sa tržišta, odnosno opoziv od korisnika, primenom načela srazmernosti mere u skladu sa zakonom.

Organi tržišnog nadzora su dužni da, u odluci iz stava 1. ovog člana, navedu pravni osnov za preduzimanje te mere u skladu sa ovim zakonom, odnosno u skladu sa propisom iz člana 3. ovog zakona i da o tome bez odlaganja-obaveste privredni subjekt, dostavom te odluke u odgovarajućoj formi tog akta kojim je odlučeno o preduzimanju mere, sa obrazloženjem i poukom o pravnom sredstvu kojim se može osporavati zakonitost te odluke, osnovanost razloga za preduzimanje mere i drugi razlozi za osporavanje preduzete mere.

Protiv odluke kojom se, na osnovu ovog zakona, odlučuje o preduzimanju mere, odnosno određuje preduzimanje mere iz stava 1. ovog zakona, privredni subjekt koji ima obavezu izvršenja mere, može osporavati zakonitost i osnovanost te mere žalbom koju podnosi nadležnom drugostepenom organu u roku od osam dana od dana prijema odluke.

Žalba protiv odluke kojom se odlučuje o preduzimanju mere iz stava 1. ovog člana ne odlaže izvršenje mere.

Nadležni drugostepeni organ iz stava 3. ovog člana jeste organ koji je u skladu sa zakonom kojim se uređuje oblast tržišnog nadzora, određen kao drugostepeni organ.

U postupku pre donošenja odluke o preduzimanju mere iz stava 1. ovog člana, organ tržišnog nadzora je dužan da privrednom subjektu omogući da se izjasni o svim bitnim pitanjima od kojih zavisi donošenje odluke.

Ako ne postoje razlozi zasnovani na potrebi preduzimanja mere iz stava 1. ovog člana u kraćem roku, odnosno kada propisima iz člana 3. ovog zakona nije uređen kraći rok za postupanje koji se opravdava razlozima zaštite javnog interesa, organ tržišnog nadzora će omogućiti privrednom subjektu da se izjasni u primerenom roku koji ne može biti kraći od 10 dana, niti duži od 15 dana.

Izuzetno, kada to nije moguće zbog hitne prirode mere, kada postoje opravdani zdravstveni ili bezbednosni razlozi, odnosno drugi opravdani razlozi zasnovani na odgovarajućem aspektu javnog interesa, u skladu sa propisima iz člana 3. ovog zakona, organ tržišnog nadzora može doneti odluku o preduzimanju mere iz stava 1. ovog člana i pre izjašnjenja privrednog subjekta.

Ako je odluka o preduzimanju mere iz st. 1. ovog člana, doneta pre izjašnjenja privrednog subjekta, organ tržišnog nadzora je dužan da privrednom subjektu da mogućnost da se izjasni čim to bude moguće i odredi rok za izjašnjenje koji ne može biti duži od 15 dana od dana dostavljanja poziva za izjašnjenje, nakon čega se preduzeta mera odmah preispituje po opštim pravilima koja se odnose na postupanje prvostepenog organa po žalbi, ako je izjašnjenje dostavljeno u žalbenom roku, odnosno po pravilima za ponavljanje postupka ako je izjašnjenje dostavljeno u određenom roku koji je duži od zakonskog roka za žalbu.

Svaka mera iz stava 1. ovog člana se može izmeniti po zahtevu privrednog subjekta, ako taj privredni subjekat dokaže da je preduzeo efektivne radnje na osnovu kojih je neophodno doneti novu odluku kojom se zamenjuje prethodna odluka o preduzimanju mere.

Protiv odluke kojom prvostepeni organ menja ranije donetu odluku o preduzimanju mere u smislu st. 9. i 10. ovog člana, dozvoljena je žalba koju može podneti privredni subjekt na koga se odluka odnosi, nadležnom drugostepenom organu u skladu sa stavom 5. ovog člana, u roku od osam dana od dana prijema te odluke.

Razmena informacija-sistem brze razmene informacija (RAPEX)

Član 15.

Ako organi tržišnog nadzora preduzimaju ili nameravaju da preduzmu meru shodno članu 13. ovog zakona i smatraju da su razlozi za preduzimanje mere ili njeni efekti van teritorije Republike Srbije, Ministarstvo će odmah obavestiti Evropsku komisiju, u skladu sa stavom 4. ovog člana, kao i o izmenama ili ukidanju te mere.

Ako je proizvod koji predstavlja ozbiljan rizik isporučen na tržište, Ministarstvo će obavestiti Evropsku komisiju o svim dobrovoljnim merama koje je privredni subjekt preduzeo i o kojima je izvestio Ministarstvo.

Obaveštenje iz st. 1. i 2. ovog člana sadrži sve raspoložive podatke za identifikaciju proizvoda, poreklo i lanac isporuke proizvoda, povezanim rizikom, prirodom i trajanjem mere koja je preduzeta i eventualnim dobrovoljnim merama koje su preduzeli privredni subjekti.

Radi primene st. 1-3 ovog člana, odnosno usklađivanja aktivnosti organa tržišnog nadzora i objedinjavanja podataka o merama tog nadzora koriste se baze podataka o radu organa tržišnog nadzora i sistem brze razmene informacija propisan zakonom kojim se uređuje opšta bezbednost proizvoda.

Način korišćenja baza podataka o radu organa tržišnog nadzora, za potrebe sistema brze razmene informacija koji je propisan zakonom kojim se uređuje opšta bezbednost proizvoda i za potrebe razvoja i održavanja sistema informacijske podrške, urediće se uputstvom koje donosi Ministarstvo.

Opšti sistem informacijske podrške

Član 16.

Ministarstvo razvija i održava opšti sistem za arhiviranje i razmenu informacija, koristeći elektronska sredstva, za pitanja koja se odnose na aktivnosti tržišnog nadzora, programe i informacije u vezi sa neusaglašenostima proizvoda sa propisanim zahtevima, koji na odgovarajući način podržava obaveštenja i informacije koje se prenose shodno čl. 13. i 15. ovog zakona.

Ministarstvo dostavlja Evropskoj komisiji informacije kojima raspolaže, a koje nisu već pribavljene na osnovu člana 15. ovog zakona o proizvodima koji predstavljaju rizik, a posebno o prepoznavanju rizika, rezultatima izvršenih ispitivanja, privremenim restriktivnim merama koje su preduzete, ostvaruje kontakt sa privrednim subjektima na koje se te mere odnose, kao i o razlozima za preduzimanje mere ili o razlozima zbog kojih mera nije preduzeta.

U pogledu sadržaja informacija obezbeđuje se zaštita podataka, koja ne sme da spreči prosleđivanje informacija organima tržišnog nadzora, koje su od značaja za efikasno sprovođenje aktivnosti i preduzimanje mera tržišnog nadzora.

Principi saradnje Republike Srbije u oblasti tržišnog nadzora sa državama članicama Evropske unije i drugim državama i sa Evropskom komisijom

Član 17.

Organi tržišnog nadzora, obezbeđuju efikasnu saradnju i razmenu informacija u vezi sa programima tržišnog nadzora i svim pitanjima u vezi sa proizvodima koji predstavljaju ozbiljan rizik, sa organima tržišnog nadzora država članica Evropske unije, kao i sa Evropskom komisijom i odgovarajućim telima Evropske unije.

U cilju efikasnije saradnje i razmene informacije iz stava 1. ovog člana, organi tržišnog nadzora pružaju pomoć organima tržišnog nadzora država članica Evropske unije, u odgovarajućem obimu dostavljajući informacije i dokumentaciju, sprovodeći odgovarajuće provere ili druge odgovarajuće radnje ili učestvovanjem u proverama koje su pokrenule te države.

Svaka informacija iz st. 1. i 2. ovog člana, o kojoj se izveštava ili koja se prijavljuje organima tržišnog nadzora drugih država, kao i svaka informacija o nalazima, sprovedenim radnjama i preduzetim merama koja se dostavlja Evropskoj komisiji, obavezno uključuje i informacije koje su dobijene od privrednih subjekata shodno članu 14. ovog zakona i koje su obezbeđene na drugi način, a na svakoj narednoj informaciji mora biti jasno naznačeno da se odnosi na već dostavljenu informaciju.

Organi tržišnog nadzora mogu da sarađuju sa nadležnim organima država članica Evropske unije, drugih država, Evropskom komisijom i odgovarajućim telima Evropske unije u pogledu razvoja, organizacije i ustanovljenja programa obuke, razmene iskustava, informacija i najbolje prakse i drugim aktivnostima koje olakšavaju pristup evropskim standardima u oblasti tržišnog nadzora.

IV. KONTROLA PROIZVODA KOJI ULAZE NA TRŽIŠTE

Opšta pravila za kontrolu proizvoda koji ulaze na tržište

Član 18.

Carinski organ u saradnji sa organom tržišnog nadzora, sprovodi kontrolu proizvoda koji ulaze na tržište Republike Srbije, u okviru ovlašćenja u skladu sa zakonom, koju primenjuje u odgovarajućem obimu u odnosu na određeni proizvod, a koji predstavlja visok nivo rizika za zdravlje i bezbednost korisnika i druge vidove javnog interesa, zbog čega postoji potreba preduzimanja efikasnih mera pre nego što taj proizvod uđe na tržište Republike Srbije.

Na osnovu informacija o proizvodu, proceni rizika, stepenu rizika i verovatnoći nastupanja štetnih posledica izazvanih tim rizikom i drugih informacija dobijenih od organa tržišnog nadzora, carinski organ je dužan da vrši pregled proizvoda u odgovarajućem obimu i u skladu sa principima iz stava 1. ovog člana, pre nego što se taj proizvod pusti u slobodan promet i da u vršenju tih dužnosti sarađuje sa organima tržišnog nadzora i razmenjuje informacije koje su od značaja za obavljanje tog nadzora.

U skladu sa principima iz st. 1. i 2. ovog člana, carinski organ je dužan da prekine carinski postupak i zadrži puštanje proizvoda u slobodan promet kada proverama iz stava 2. ovog člana dođe do sledećih nalaza:

1) da proizvod pokazuje karakteristike zbog kojih se osnovano veruje da, pod uslovom da se pravilno instalira, održava i koristi, predstavlja ozbiljan rizik po

zdravlje, bezbednost, životnu sredinu ili drugi aspekt javnog interesa u smislu člana 2. ovog zakona;

2) da proizvod ne prati pisana niti elektronska dokumentacija, odnosno da ista nije u skladu sa propisima iz člana 3. ovog zakona ili nije označen propisanim znakom usaglašenosti u skladu sa tim propisima;

3) da je na proizvod stavljen znak usaglašenosti na pogrešan ili obmanjujući način.

U slučaju iz stava 3. tač 1) - 3) ovog člana, carinski organ o tome odmah, a najkasnije u roku od 24 časa od ulaska proizvoda na carinsko područje Republike Srbije, obaveštava organ tržišnog nadzora.

Ako se odredbe st. 3. i 4. ovog člana odnose na kvarljive proizvode, carinski organ će nastojati da, ukoliko je to moguće obezbedi da svi zahtevi koje odredi u vezi sa skladištenjem proizvoda ili parkiranjem vozila koja se koriste za prevoz, budu odgovarajuća za potrebe očuvanja tih proizvoda.

Puštanje proizvoda u slobodan promet

Član 19.

Proizvod čije je puštanje zadržao carinski organ u smislu člana 18. ovog zakona, pušta se u slobodan promet ako, u roku od tri radna dana posle zadržavanja puštanja, carinski organ ne bude pismeno obavešten, odnosno putem ustanovljenih sistema za brzu razmenu informacija, o bilo kojoj radnji koju je preduzeo organ tržišnog nadzora i pod uslovom da su ispunjeni svi drugi zahtevi i formalnosti u vezi sa tim puštanjem.

Ako organ tržišnog nadzora utvrdi da proizvod naveden u obaveštenju dobijenom od carinskog organa u smislu člana 18. ovog zakona, ne predstavlja ozbiljan rizik za zdravlje i bezbednost ili se ne može smatrati da nije usaglašen sa propisima iz člana 3. ovog zakona, carinski organ pušta proizvod u slobodan promet, pod uslovom da su ispunjeni svi drugi zahtevi i formalnosti u carinskom postupku.

Nacionalne mere

Član 20.

Ako organ tržišnog nadzora utvrdi da proizvod iz člana 18. ovog zakona predstavlja ozbiljan rizik, preduzeće meru iz člana 14. ovog zakona kojom se zabranjuje stavljanje opasnog proizvoda na tržište i tražiće da carinski organ, na fakturi koja prati proizvod i na svakom drugom odgovarajućem pratećem dokumentu ili u sistemu za elektronsku obradu podataka (ukoliko se obrada tih podataka vodi elektronski), sačini zabeležku sledeće sadržine: „OPASAN PROIZVOD - PUŠTANJE U SLOBODAN PROMET NIJE ODOBRENO- Zakon o tržišnom nadzoru („Službeni glasnik RS”, broj __/____)”.

Ako organ tržišnog nadzora utvrdi da proizvod nije u skladu sa propisima iz člana 3. ovog zakona, preduzeće odgovarajuće radnje, koje mogu, ako je potrebno, preduzeti i mere iz člana 14. ovog zakona kojom se zabranjuje stavljanje neusaglašenog proizvoda na tržište.

Ako je stavljanje proizvoda na tržište zabranjeno u smislu stava 2. ovog člana, organ tržišnog nadzora će zahtevati od carinskog organa da, na fakturi koja prati proizvod i na svakom drugom odgovarajućem pratećem dokumentu ili u sistemu za elektronsku obradu podataka (ukoliko se obrada podataka vodi elektronski), sačini zabeležku sledeće sadržine: „PROIZVOD NIJE USAGLAŠEN - PUŠTANJE U

SLOBODAN PROMET NIJE ODOBRENO- Zakon o tržišnom nadzoru („Službeni glasnik RS”, broj ____/____)”.

U slučaju kada je organ tržišnog nadzora preduzeo meru zabrane stavljanja na tržište opasnog, odnosno neusaglašenog proizvoda u skladu sa st.1. do 3. ovog člana, carinski organ neće odobriti puštanje tog proizvoda u slobodan promet, o čemu će sačiniti zabeležku iz st. 1. i 3. ovog člana.

Ako proizvod bude naknadno prijavljen za drugi carinski postupak koji je drugačiji od postupka stavljanja robe u slobodan promet i ako organ tržišnog nadzora ne prigovori, zabeležka iz st. 1. i 3. ovog člana pod istim uslovima, sačinjava se na dokumentima koje se koriste u tom postupku.

Organ tržišnog nadzora, odnosno carinski organ može da odredi uništenje ili drugi način na koji će se proizvod, koji predstavlja ozbiljan rizik učiniti neupotrebljivim, ako je to potrebno i ako se primenjuje u smislu načela srazmernosti mere, u skladu sa zakonom.

Organ tržišnog nadzora dostavlja carinskom organu informacije o proizvodima kod kojih je identifikovan ozbiljan rizik ili neusaglašenost u smislu st. 1-3. ovog člana.

Primena pravila za kontrolu proizvoda koji ulaze na tržište

Član 21.

Odredbe čl. 18 -20. ovog zakona se primenjuju na proizvode koji su obuhvaćeni propisima iz člana 3. ovog zakona u meri u kojoj ti propisi ne sadrže posebne odredbe koje se odnose na kontrolu proizvoda koji ulaze na tržište Republike Srbije.

Efikasnost saradnje između carinskog organa i organa tržišnog nadzora

Član 22.

Za potrebe efikasnog ostvarivanja saradnje u smislu člana 18. ovog zakona, carinski organ i organ tržišnog nadzora mogu zaključiti sporazum o saradnji, s tim što nepostojanje formalnog sporazuma, kao ni odredbe zaključenog sporazuma, ne isključuju propisanu obavezu saradnje u skladu sa ovim zakonom i posebnim propisima, uključujući propise koji uređuju način uspostavljanja i rada sistema brze razmene informacija o opasnim proizvodima.

V. ZNAK USAGLAŠENOSTI

Opšta načela za označavanje proizvoda znakom usaglašenosti

Član 23.

Pre stavljanja na tržište ili upotrebu, proizvod koji je usaglašen sa zahtevima tehničkog propisa označava se odgovarajućim znakom usaglašenosti, ako je to utvrđeno tehničkim propisom.

Zabranjeno je stavljati na proizvod pored znaka usaglašenosti koji je utvrđen tehničkim propisom ili samostalno, drugi znak, simbol, natpis ili drugu oznaku koji bi mogli dovesti u zabludu potrošača ili drugog korisnika u pogledu značenja, odnosno oblika propisanog znaka usaglašenosti.

Pored znaka usaglašenosti iz stava 1. ovog člana, na proizvod je dozvoljeno stavljati druge znakove, osim znakova iz stava 2. ovog člana, ako se time ne ugrožava vidljivost, čitljivost, odnosno značenje propisanog znaka usaglašenosti.

Ako je jedan proizvod predmet više različitih tehničkih propisa kojima se, između ostalog, utvrđuje stavljanje znaka usaglašenosti, stavljeni znak usaglašenosti na proizvod označava da je taj proizvod usaglašen sa zahtevima svih tih propisa.

Pod neodgovarajućim označavanjem, smatra se:

- 1) stavljanje znaka usaglašenosti na proizvod za koji to nije propisano tehničkim propisom;
- 2) nestavljanje znaka usaglašenosti na proizvod za koji je obaveza stavljanja tog znaka propisana odgovarajućim tehničkim propisom;
- 3) stavljanje na proizvod simbola, natpisa ili druge oznake koja nije u skladu sa zakonom ili drugim propisom ili stavljanje drugog znaka koji nije propisani znak usaglašenosti.

Opšta načela za primenu znaka usaglašenosti

Član 24.

Znak usaglašenosti je oznaka kojom se potvrđuje da je proizvod, na koji je taj znak stavljen, usaglašen sa zahtevima iz svih odgovarajućih tehničkih propisa koji se odnose na taj proizvod.

Znak usaglašenosti jeste znak u skladu sa posebnim propisima.

Znak usaglašenosti, u skladu sa tehničkim propisom, stavlja proizvođač ili njegov zastupnik, a uvoznik ako je to utvrđeno tehničkim propisom.

Stavljanjem znaka usaglašenosti na proizvod proizvođač preuzima svu odgovornost za usaglašenost proizvoda sa zahtevima koji su uređeni tehničkim propisom.

Vlada bliže uređuje oblik, izgled, sadržinu i primenu znaka usaglašenosti, način sprovođenja ocenjivanja usaglašenosti, sadržaj isprave o usaglašenosti, kao i oblik, izgled i sadržaj znaka usaglašenosti.

Način stavljanja znaka usaglašenosti i njegovu upotreba, bliže uređuje ministar nadležan za poslove ekonomije i regionalnog razvoja.

Obezbeđenje pravilnog sprovođenja propisanog režima

Član 25.

Organi tržišnog nadzora u saradnji sa carinskim organom obezbeđuju pravilno sprovođenje propisa koji uređuju znak usaglašenosti.

VI. KOORDINACIJA

Savet za bezbednost proizvoda

Član 26.

U cilju unapređenja koordinacije u oblasti tržišnog nadzora, Vlada obrazuje Savet za bezbednost proizvoda (u daljem tekstu: Savet).

Savet prati i analizira sprovođenje aktivnosti i preduzimanje mera tržišnog nadzora i efekata tih aktivnosti i mera, daje mišljenje i preporuke koje se odnose na

sprovođenje propisa iz člana 3. ovog zakona, prati funkcionisanje mehanizama za komunikaciju i saradnju između organa tržišnog nadzora i između carinskog organa i organa tržišnog nadzora i drugih zainteresovanih strana, daje preporuke u cilju efikasne primene tih mehanizama, razmatra i daje mišljenje o izveštajima koji se odnose na postupanje po pritužbama u vezi sa rizicima koji proističu iz proizvoda na koje se odnosi ovaj zakon i drugi propisi iz člana 3. ovog zakona, kao i o nesrećama i oštećenjima zdravlja na koje se sumnja da su izazvani tim proizvodima, preduzimanju korektivnih mera i drugim pitanjima koje se odnose na obaveze organa tržišnog nadzora iz člana 9. ovog zakona i koordinira aktivnosti i mere tržišnog nadzora.

Savet čine:

- 1) dva predstavnika organa tržišnog nadzora iz člana 6. tačka 1) ovog zakon
- 2) po jedan predstavnik iz svakog navedenog organa tržišnog nadzora u članu 6. tač. 2)-7) i tač. 9)-10) ovog zakona, koji je ovlašćen za sprovođenje aktivnosti, odnosno preduzimanje mera tržišnog nadzora;
- 3) jedan predstavnik Direkcije za mere i dragocene metale;
- 4) jedan predstavnik ministarstva nadležnog za zaštitu potrošača;
- 5) dva predstavnika carinskog organa;
- 6) jedan predstavnik ministarstva nadležnog za infrastrukturu kvaliteta;
- 7) jedan predstavnik ministarstva nadležnog za poslove zdravlja;
- 8) jedan predstavnik ministarstva nadležnog za nauku i tehnologiju;
- 9) po jedan predstavnik Instituta za standardizaciju Srbije i Akreditacionog tela Srbije;
- 10) dva predstavnika Privredne komore Srbije;
- 11) dva predstavnika udruženja potrošača, odnosno saveza udruženja potrošača, koje je evidentirano u skladu sa zakonom koji uređuje zaštitu potrošača.

Opšti program tržišnog nadzora

Član 27.

Opšti program tržišnog nadzora donosi Vlada, za period od dve godine.

Opšti program iz stava 1. ovog člana predstavlja skup aktivnosti i mera tržišnog nadzora usmerenih prema ostvarenju opštih ciljeva koji se utvrđuju tim programom u skladu sa strateškim ciljevima u oblasti tržišnog nadzora.

Opšti program tržišnog nadzora sadrži indikatore uspešnosti i delotvornosti za praćenje rezultata ostvarenih sprovođenjem programskih aktivnosti, koji doprinose ostvarenju opštih ciljeva utvrđenih programom i strateških ciljeva u oblasti tržišnog nadzora, u određenom vremenskom periodu u okviru budžeta za realizaciju programskih aktivnosti.

Program iz stava 1. ovog člana objavljuje se na internet stranici Ministarstva.

VII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Usaglašavanje programa tržišnog nadzora

Član 28.

Organi tržišnog nadzora su u obavezi da donesu godišnje programe tržišnog nadzora u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Usaglašavanje godišnjih programa tržišnog nadzora sa opštim programom tržišnog nadzora izvršiće se u roku od 90 dana od dana donošenja opšteg programa.

Prateći propisi i druga akta

Član 29.

Vlada će odlukom o obrazovanju Saveta, imenovati predsednika, zamenika predsednika i članove Saveta u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Vlada će doneti opšti program tržišnog nadzora do 31. decembra 2012. godine, za period od 2013. do 2014. godine.

Odložena primena

Član 30.

Odredbe člana 10. stav 7, člana 13. stav 2, člana 17. st. 1-3. ovog zakona primenjuju se od dana pristupanja Republike Srbije Evropskoj uniji.

Odredbe člana 15. st. 1-3 i člana 16. stav 2. ovog zakona primenjuju se od dana pristupanja Republike Srbije sistemu RAPEX.

Do pristupanja Republike Srbije sistemu RAPEX, na razmenu informacija između organa tržišnog nadzora i carinskog organa u Republici Srbiji, primenjuju se odredbe ovog zakona koje se odnose na razmenu informacija između tih organa, odnosno odredbe zakona kojim se uređuje opšta bezbednost proizvoda.

Stupanje na snagu

Član 31.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje Zakona o tržišnom nadzoru sadržan je u članu 97. stav 1. tač. 5, 6, 16. i 17. Ustava Republike Srbije.

Prema navedenim odredbama Ustava, Republika Srbija uređuje i obezbeđuje sistem kontrole prometa robe, jedinstveno tržište, pravni položaj privrednih subjekata, sistem obavljanja pojedinih privrednih i drugih delatnosti, sistem u oblasti ekonomskih odnosa sa inostranstvom, kao i sistem u oblasti rada republičkih organa i druge odnose od interesa za Republiku Srbiju u skladu sa Ustavom.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA I CILJEVI KOJI SE OSTVARUJU

1. Razlozi za donošenje zakona i ciljevi koji se ostvaruju

Ključni razlog za donošenje ovog zakona zasniva se na potrebi dodatnog

uređivanja opštih pravila tržišnog nadzora koji se u Republici Srbiji razvija u pravcu pravilnog sprovođenja tehničkih propisa usklađenih sa pravnim tekovinama Evropske unije.

Analiza važećeg pravnog okvira relevantnog za tržišni nadzor u Republici Srbiji, pokazala je da postoji potreba definisanja pojma tržišnog nadzora i uloge organa tržišnog nadzora u sprovođenju aktivnosti i preduzimanju mera kojima se obezbeđuje:

- da proizvodi obuhvaćeni harmonizovanim zakonodavstvom, kada se koriste prema svojoj nameni ili pod uslovima koji se mogu predvideti i kada su pravilno instalirani i održavani, mogu da ugroze zdravlje i bezbednost korisnika, ili koji na neki drugi način ne ispunjavaju relevantne zahteve harmonizovanih propisa, budu povučeni, zabranjeni ili ograničeni za stavljanje ili isporuku na tržište, i

- da javnost i nadležni organi budu o tome obavešteni.

Donošenjem ovog zakona, unapređuje se pravni okvir za obezbeđenje efikasnog tržišnog nadzora sa ciljem da proizvodi ispunjavaju zahteve kojima se obezbeđuje visok nivo zaštite aspekata javnog interesa kao što su bezbednost, život i zdravlje ljudi i zaštita imovine, životne sredine, zdravlje i bezbednost na radnom mestu, zaštita potrošača. Istovremeno, cilj ovog zakona je da tržišni nadzor bude u funkciji obezbeđenja slobodnog prometa robe bez nepotrebnog ograničenja tako da mere ograničenja trgovine ne budu veće od propisanih sa ciljem zaštite bezbednosti i zdravlja potrošača i drugih vidova javnog interesa.

Opšta pravila za sprovođenje aktivnosti i preduzimanje mera tržišnog nadzora podržavaju sprovođenje zakona i drugih propisa koji uređuju tehničke i druge zahteve za proizvode i usaglašenost proizvoda sa propisanim zahtevima u okviru obezbeđene infrastrukture za ocenjivanje usaglašenosti i odgovarajuće uloge akreditacije.

S obzirom da važeći zakoni koji uređuju postupak inspeksijskog nadzora, prava, dužnosti i ovlašćenja inspektora, ne prave razliku između inspeksijskog nadzora koji se odnosi na sve oblasti u delokrugu inspeksijskih organa i pojma tržišnog nadzora u skladu sa odgovarajućim propisima EU, ovim zakonom je jasno određen pojam tržišnog nadzora. Pored toga, ovaj zakon uređuje oblast tržišnog nadzora u delokrugu određenih organa tržišnog nadzora, saradnju organa tržišnog

nadzora i carinskog organa, razmenu informacija i komunikaciju sa zainteresovanim stranama, opšta načela i primenu znaka usaglašenosti, planiranje i praćenje aktivnosti tržišnog nadzora i koordinaciju tržišnog nadzora.

Donošenjem Zakona o tržišnom nadzoru, vrši se sveobuhvatnije usklađivanja tržišnog nadzora u Republici Srbiji sa odgovarajućim odredbama Uredbe (EZ) broj 765/2008 Evropskog parlamenta i Saveta od 9. jula 2008. godine, kojom se propisuju zahtevi za akreditaciju i tržišni nadzor u vezi sa trgovinom proizvodima i ukida Uredba (EEZ) broj 339/93.

Na ovaj način će se u Republici Srbiji uspostaviti odrovarajuća struktura tržišnog nadzora na principima tržišnog nadzora u Evropskoj uniji.

Potreba uređivanja opštih pravila tržišnog nadzora kao posebno važnog segmenta u delokrugu republičkih organa koji obavljaju taj nadzor na celoj teritoriji Republike Srbije, jasno je izražena u procesu analize postojećeg pravnog i institucionalnog okvira tržišnog nadzora u Republici Srbiji, u Strategiji tržišnog nadzora i Akcionom planu za ubrzanje sticanja statusa kandidata za članstvo u Evropskoj uniji.

2. Stanje normativne uređenosti

Republika Srbija je, u toku 2009-2010 godine, usvojila pet zakona u oblasti infrastrukture kvaliteta koji su harmonizovani sa pravnim tekovinama EU, i to:

- 1) Zakon o opštoj bezbednosti proizvoda („Službeni glasnik RS”, br. 41/09);
- 2) Zakon o tehničkim zahtevima za proizvode i ocenjivanju usaglašenosti („Službeni glasnik RS”, br. 36/09);
- 3) Zakon o standardizaciji („Službeni glasnik RS”, br. 36/09)
- 4) Zakon o metrologiji („Službeni glasnik RS”, br 30/10)
- 5) Zakon o akreditaciji („Službeni glasnik RS”, br. 73/10) .

U istom periodu usvojeni su i drugi zakoni koji su harmonizovani sa pravnim tekovinama EU i koji, pored materijalnih odredbi, sardže i odredbe o kontroli prometa robe, postupcima, ovlašćenjima i obavezama nadležnih organa državne uprave koji su zaduženi za inspekcijski nadzor u primeni tih zakona, kao što su:

1. Zakon o trgovini („Službeni glasnik RS”, broj 53/10);
2. Zakon o zaštiti potrošača („Službeni glasnik RS”, broj 73/10);
3. Zakon o hemikalijama („Službeni glasnik RS”, broj 36/09, 88/10);
4. Zakon o biocidnim proizvodima („Službeni glasnik RS”, broj 36/09,88/10);
5. Zakon o elektronskim komunikacijama („Službeni glasnik RS“, broj 44/10
6. Zakon o lekovima i medicinskim sredstvima („Službeni glasnik RS”, broj 30/10.

Carinskim zakonom („Službeni glasnik RS”, broj 18/10), uređen je carinski postupak.

Ovim, kao i drugim zakonima koji uređuju obavljanje određenih privrednih delatnosti ili određeni aspekt bezbednosti (energetika, saobraćaj, građevina, rudarstvo, veterina, bezbednost na radu, zaštita životne sredine i dr) ili se odnose na određenu vrstu proizvoda ili grupe proizvoda (kozmetičke proizvode, igračke i druge proizvode u opštoj upotrebi) fragmentarno se uređuje nadzor iz delokruga određenih inspekcija.

Na osnovu analize ukupnog pravnog i institucionalnog okvira za tržišni nadzor, zaključeno je da postoji neophodnost da se donošenjem Zakona o tržišnom nadzoru urede opšta pravila tržišnog nadzora i druga pitanja koja su predmet ovog zakona, a koja se odnose na rad svih organa tržišnog nadzora, njihovu međusobnu saradnju, saradnju sa carinskim organom i koordinaciju tržišnog nadzora, na način koji ne isključuje primenu posebnih zakona donetih sa istim ciljem, već dopunjava i pospešuje efikasniju primenu propisa kojima se uređuju tehnički i drugi zahtevi za proizvode sa ciljem zaštite zdravlja i bezbednosti korisnika proizvoda i bezbednosti uopšte.

Predloženi tekst Zakona o tržišnom nadzoru sadrži i odgovarajuća zakonska rešenja kojima se uređuje uloga carinskog organa u tržišnom nadzoru i razmena informacija bitnih za ostvarivanje funkcije svih organa u sistemu tržišnog nadzora i informisanje Evropske komisije.

III. OBJAŠNJENJE PRAVNIH INSTITUTA I POJEDINAČNIH ZAKONSKIH REŠENJA

Odeljak I – UVODNE ODREDBE

Član 1.

Predložena odredba ovog člana u delu uvodnih odredbi zakona, uređuje šta je predmet ovog zakona, upućujući na odredbe koje uređuju :

- oblast tržišnog nadzora u delokrugu određenih organa tržišnog nadzora,
- opšta pravila za sprovođenje aktivnosti i preduzimanje mera tržišnog nadzora,
- saradnju organa tržišnog nadzora i carinskog organa,
- razmenu informacija i komunikaciju sa zainteresovanim stranama,
- opšta načela za primenu znaka usaglašenosti,
- planiranje i praćenje aktivnosti tržišnog nadzora i
- koordinaciju u oblasti tržišnog nadzora.

Član 2.

Cilj ovog zakona, u smislu predložene odrebe ovog člana zakona, jeste da se obezbedi korišćenje proizvoda koji ispunjavaju zahteve u pogledu bezbednosti i zaštite života i zdravlja ljudi, zaštite potrošača, zaštite imovine, životne sredine, zdravlja i bezbednosti na radu i drugih aspekata javnog interesa, kao i da se omogući slobodan promet robe bez nepotrebnih ograničenja.

Ovako određen cilj zakona znači da se aktivnostima i merama tržišnog nadzora obezbeđuje:

- da proizvodi ispunjavaju zahteve kojima se obezbeđuje visok nivo zaštite javnih interesa kao što su bezbednost, život i zdravlje ljudi i zaštita imovine, životne sredine, zdravlje i bezbednost na radnom mestu, zaštita potrošača,
- da tržišni nadzor bude u funkciji obezbeđenja slobodnog prometa robe,
- da se mere ograničenja slobodnog prometa robe mogu preduzeti samo na

osnovu zakona i u obimu koji se može opravdati intresima zaštite bezbednosti i zdravlja korisnika proizvoda, imovine i drugih aspekata zaštite javnog interesa.

Član 3.

Ovom odredbom uređuje se obim primene Zakona, na način koji ovom zakonu daje supsidijarni karakter u odnosu na posebne zakone, odnosno posebne odredbe tih zakona koje imaju isti cilj i koje se primenjuju u skladu sa načelom „lex specialis”.

Takođe, uređuje se odnos ovog zakona sa zakonom koji uređuje opštu bezbednost proizvoda, na način koji neće sprečavati organe tržišnog nadzora da preduzimaju konkretnije mere u skladu sa pravilima tog zakona, kojim su preuzete odgovarajuće odredbe Direktive Evropskog parlamenta i Sveta 2001/95/EZ od 3. decembra 2001. godine, o ustanovljenim pravilima za opštu bezbednost proizvoda namenjenih potrošačima.

S obzirom da zakon koji uređuje opštu bezbednost proizvoda, kao i zakon i drugi propisi koji uređuju tehničke i druge zahteve za proizvode i usaglašenost proizvoda, propisuju konkretne inspekcijske mere koje se odnose na sprečavanje ispuke na tržište opasnih proizvoda i konkretne inspekcijske mere koje preduzimaju nadležni inspektori u slučaju kada su opasni proizvodi već stavljeni na tržište, Zakon o tržišnom nadzoru neće sprečiti nadležne inspektore da u smislu tih zakona preduzmu navedene konkretne inspekcijske mere. Zakon o tržišnom nadzoru dopunjava te mere u odnosu na sve proizvode koji su predmet ovog zakona i daje širu mogućnost primene tih mera, kada su u pitanju opasni proizvodi, i pre nego što su stavljeni na tržište, odnosno u slobodan promet, kada je to neophodno i kada je svrsishodno u smislu kako je to uređeno ovom zakonom.

Član 4.

Ovom odredbom uređuje se shodna primena odgovarajućih odredbi zakona kojim se uređuje opšti upravi postupak, kao i odgovarajućih odredbi zakona kojim se uređuje položaj organa državne uprave, organizacija i regulatornih tela, na pitanja postupka koja nisu na drugačiji način uređena ovim zakonom.

Član 5.

Tržišni nadzor, u smislu pojmova čije značenje je uređeno ovom odredbom, predstavlja aktivnosti koje sprovode i mere koje preduzimaju organi tržišnog nadzora da bi se obezbedila usaglešenost proizvoda sa propisanim zahtevima i da bi se osiguralo da proizvodi ne ugrožavaju zdravlje, bezbednost i druge vidove javnog interesa.

S obzirom da se pod pojmom proizvoda u smislu ovog zakona podrazumeva supstanca, smeša, odnosno preparat ili roba izrađena u proizvodnom procesu, izuzev hrane, hrane za životinje, živih biljaka i životinja, proizvoda humanog porekla i proizvoda od biljaka koji se odnose na njihovu buduću reprodukciju, to znači da se ovaj zakon odnosi na sve proizvode koji nisu izričito isključeni odredbom člana 4. stav 1. tačka 3. ovog zakona.

Ovom odredbom, pored ostalog, uređen je pojam organa tržišnog nadzora, što je veoma važno obzirom da taj pojam nije uređen ni jednim važećim zakonom . Ovo je veoma važno i zbog toga što u praksi postoji velika dilema kod organa koji primenjuju posebne zakone u specifičnom delokrugu svoje nadležnosti, a naročito posebne odredbe koje se odnose na tehničke i druge zahteve za proizvode i usaglašenost proizvoda a nisu donete na osnovu ovlašćenja zasnovanog na Zakonu o tehničkim zahtevima za proizvode i usaglešenosti proizvoda. Dilema se odnosi na razumevanje pojedinih organa, odnosno inspekcija zaduženih za specifične oblasti nadzora, o njihovom učešću i ulozi u oblasti tržišnog nadzora, a samim tim i u obavezama koje imaju kao nadležni organi tržišnog nadzora, uključujući obavezu saradnje i razmene informacija sa drugim organima i obavezama koje se odnose na

obaveštavanje javnosti o opasnim proizvodima. Stoga je ovaj pojam, u kontekstu drugih pojmova uređenih ovim zakonom, u funkciji identifikacije organa nadležnih za sprovođenje aktivnosti i preduzimanje mera tržišnog nadzora.

U skladu sa odredbom člana 5. stav 1. tačka 10) ovog zakona, organi tržišnog nadzora su organi državne uprave koji sprovode aktivnosti i preduzimaju mere tržišnog nadzora, i to:

- ministarstvo nadležno za poslove poljoprivrede, trgovine, šumarstva i vodoprivrede;
- ministarstvo nadležno za životnu sredinu, rudarstvo, građevinarstvo i prostorno planiranje;
- ministarstvo nadležno za poslove rada;
- ministarstvo nadležno za poslove zdravlja;
- ministarstvo nadležno za infrastrukturu i energetiku;
- ministarstvo nadležno za poslove telekomunikacija;
- ministarstvo nadležno za unutrašnje poslove;
- ministarstvo nadležno za metrologiju;
- drugi organ, organizacija odnosno nezavisno regulatorno telo koje sprovodi aktivnosti, odnosno preduzima mere tržišnog nadzora.

Takođe, ovom odredbom je uređeno značenje pojma carinskog organa, zatim značenje pojma stavljanja robe u slobodan promet, pojma povlačenja i opoziva kao posebnih mera tržišnog nadzora i drugi pojmovi u smislu ovog zakona.

Odeljak II – OBLAST TRŽIŠNOG NADZORA

Član 6.

Imajući u vidu pojam organa tržišnog nadzora u smislu ovog zakona ,

značenje pojma tržišnog nadzora, odnos ovog zakona sa dugim zakonima relevantnim za tržišni nadzor koji se primenjuju prema načelu *lex specialis*, ovom odredbom se daje okvir delovanja tih organa prema oblastima nadzora. Pritom, treba imati u vidu da obim primene Zakona o tržišnom nadzoru koji obuhvata proizvode u najširem smislu osim onih proizvoda na koje se izričito ne odnosi ovaj zakon, postoje teškoće u preciznijem određenju delokruga nadležnih organa u svim pojedinostima tog nadzora. Stoga ovaj zakona okvirno određuje oblast tržišnog nadzora u odnosu na proizvode, odnosno određene rizike upućujući na delokrug svakog od tih organa u smislu drugih propisa koji uređuju rad tih organa državne uprave. Takođe, kod određivanja tog okvira u članu 6. ovog zakona, vodilo se računa o nivou postignute harmonizacije sektorskog zakonodavstva u skladu sa relevantnim direktivama EU (Direktive novog pristupa i Direktive starog pristupa) i plana kojim je predviđena dalja harmonizacija tehničkog zakonodavstva sa tim direktivama u periodu do kraja 2012. godine.

Ova odredba pojačana je u narednim odredbama ovog zakona tako što je uvedena obaveza obaveštavanja o oblasti nadzora svakog organa tržišnog nadzora i uređeno koji organ objedinjuje podatke o oblastima nadzora.

Suština jeste da svi organi tržišnog nadzora međusobno sarađuju a naročito u procesu izrade godišnjih programa tržišnog nadzora i da programi pojedinih sektora budu zasnovani na odgovarajućim podacima i procenama za odgovarajući obim kontrola pojedinih kategorija proizvoda i vrsta rizika i da budu usaglašeni sa opštim programom tržišnog nadzora. Podrazumeva se da ovaj vid saradnje obezbeđuje racionalni pristup korišćenju raspoloživih resursa i da se mogu izbeći nepotrebna

dupliranja istih aktivnosti od strane različitih organa, odnosno da aktivnosti mogu biti povezane u odgovarajućoj strukturi tržišnog nadzora.

Odeljak III – OPŠTA PRAVILA

Član 7.

Jedno od osnovnih pravila tržišnog nadzora jeste obaveza organa tržišnog nadzora da, opštim programom tržišnog nadzora, odnosno u okviru svojih godišnjih programa tržišnog nadzora obezbeđuju mogućnost preduzimanja efikasnih mera u odnosu na kategorije proizvoda za koje su odgovorni da ti proizvodi, kada se koriste u zavisnosti od njihove namene ili pod uslovima koji se mogu predvideti i kada su pravilno instalirani i održavani, mogu da ugroze zdravlje i bezbednost korisnika ili koji na neki drugi način ne ispunjavaju propisane zahteve, budu opozvani, povučeni ili da budu primenjene druge mere ograničenja u skladu sa ovim zakonom i da javnost i nadležni organi budu o tome obavešteni.

Prema ovoj odredbi, tržišni nadzor se odnosi i na proizvode koji su sklopljeni ili proizvedeni za sopstvene potrebe proizvođača u skladu sa propisima koji uređuju zahteve za te proizvode.

Član 8.

Takođe, kao jedno od veoma važnih opštih pravila, jeste obaveza svih organa tržišnog nadzora da obaveštavaju ministarstvo nadležno za poslove trgovine, o oblastima nadzora za koje su nadležni.

U vezi sa tim, zadužuje se ministarstvo nadležno za poslove trgovine da obaveštava javnost o postojanju nadzora, oblasti nadzora i kako se može stupiti u kontakt sa tim organima.

Član 9.

Ovom odredbom se propisuje obaveza međusobne saradnje organa tržišnog nadzora uz primenu odgovarajućih mehanizama komunikacije i koordinacije u skladu sa ovim zakonom.

Propisuje se obaveza organa tržišnog nadzora, da u okviru svoje nadležnosti razmatraju i postupaju po pritužbama, da pripremaju izveštaje o pitanjima u vezi sa rizicima koji proističu iz proizvoda na koje se ovaj zakon odnosi; da nadziru nesreće i oštećenja zdravlja za koje se sumnja da su izazvane tim proizvodima; proveravaju preduzimanje korektivnih radnji; prate naučna i tehnička saznanja u vezi sa bezbednošću proizvoda.

Propisuje se da organi tržišnog nadzora vrše svoja ovlašćenja u skladu

sa načelom srazmernosti i na taj način ovo načelo dobija opšti karakter u primeni ovlašćenja svih organa tržišnog nadzora u smislu ovog zakona. Ovo je veoma značajno s obzirom da načelo srazmernosti nije propisano svim posebnim zakonima koji su relevantni za tržišni nadzor.

Načelno je uređen način donošenja godišnjih programa tržišnog nadzora u skladu sa opštim programom tržišnog nadzora i obaveza obaveštavanja drugih organa tržišnog nadzora i dostupnost programa za javnost, putem elektronske komunikacije, na veb stranicama organa tržišnog nadzora, a kada je to prikladno i drugim sredstvima.

Pored toga, propisana je obaveza organa tržišnog nadzora da najmanje jednom godišnje ocenjuju rezultate sprovedenih aktivnosti i preduzetih mera tržišnog nadzora, a u slučaju izmene propisa, po potrebi, periodično preispituju i ažuriraju godišnji program tržišnog nadzora i o tome obaveštavaju druge nadležne organe i

javnost putem elektronskih komunikacija, na veb stranici i drugim sredstvima, kada je to prikladno.

Period za ocenu sprovedenih aktivnosti utvrđen je u skladu sa postojećim obavezama ocenjivanja na godišnjem nivou i obavezama koje su zasnovane na programskom načinu budžetiranja rada organa državne uprave koja je zastupljena u određenim ministarstvima, kao reformska mera u oblasti planiranja budžeta kroz integrisani proces godišnjeg operativnog planiranja, sa tendencijom opšte primene u svim organima čiji se rad finansira iz budžeta Republike Srbije i drugih izvora finansiranja.

Član 10.

Ovim članom propisane su mere tržišnog nadzora, koje imaju opšti karakter i odnose se na sve organe tržišnog nadzora na način kako je već objašnjen odnos ovog zakona sa posebnim zakonima koji sadrže posebne odredbe sa istim ciljem.

U smislu opštih pravila tržišnog nadzora, organi tržišnog nadzora:

- vrše odgovarajuće provere karakteristika proizvoda u odgovarajućem obimu, proverom dokumenata i, kada je to prikladno, fizičkim i laboratorijskim proverama na osnovu adekvatnih uzoraka, uzimajući u obzir uspostavljena načela ocenjivanja rizika, pritužbe i druge informacije;

- imaju pravo da zahtevaju od privrednih subjekata da im učine dostupnom dokumentaciju i informacije koje su im potrebne za svrhe izvršenja aktivnosti, i kada i gde je to opravdano, ulazak u poslovne prostorije privrednih subjekata i uzimanje potrebnih uzoraka proizvoda,

- ako je to potrebno i opravdano, organi tržišnog nadzora mogu da unište proizvode koji predstavljaju ozbiljan rizik ili da ih na drugi način učine neupotrebljivim;

- prilikom provere karakteristika proizvoda imaju ovlašćenje da traže da im se stave na uvid izveštaji o ispitivanju, odnosno isprave o usaglašenosti izdate od strane imenovanog, ovlašćenog, akreditovanog ili drugog tela za ocenjivanje usaglašenosti, u skladu sa posebnim propisom, kojom se potvrđuje usaglašenost, a ako privredni subjekt dostavi takav izveštaj, odnosno ispravu i pored toga što to nije propisano, organi tržišnog nadzora će to uzeti u obzir;

- preduzimaju odgovarajuće mere kako bi u najkraćem roku obavestili korisnike na celoj teritoriji tokom odgovarajućeg vremenskog perioda o potencijalnim rizicima koje su identifikovali u vezi sa proizvodom u cilju smanjenja rizika od povrede ili druge štete;

- sarađuju sa privrednim subjektima u radnjama kojima se sprečavaju ili smanjuju rizici izazvani proizvodima koje su ti privredni subjekti isporučili.

Član 11.

Ovom odredbom je propisana dužnost organa tržišnog nadzora da svoje obaveze vrše nezavisno, nepristrasno i objektivno.

Član 12.

U pogledu poverljivosti, zaštite poslovne tajne i podataka o ličnosti, ova odredba upućuje na posebne propise koji uređuju ta pitanja i koji se primenjuju u smislu ovog zakona pod uslovom da se sve relevantne informacije učine dostupnim javnosti u punoj meri neophodnoj da se zaštite interesi korisnika proizvoda.

Čl. 13-14.

Ove odredbe propisuju dužnost organa tržišnog nadzora da sprovedu aktivnosti i preduzmu mere da bi se obezbedilo da proizvodi koji predstavljaju

ozbiljan rizik čije posledice nisu trenutne, i koji zahtevaju hitno postupanje, budu opozvani od korisnika, povučeni sa tržišta, odnosno da se zabrani njihova isporuka na tržište i da o tome, bez odlaganja, bude obavešteno ministarstvo nadležno za poslove trgovine, a preko tog ministarstva i Evropska komisija.

Propisuje se pravilo da odluke o preduzimanju navednih mera moraju biti zasnovane na odgovarajućoj proceni rizika koja uzima u obzir prirodu potencijalne opasnosti i verovatnoću da do nje dođe.

Ovim odredbama se propisuje način na koji organi tržišnog nadzora preduzimaju restriktivne mere zabrane stavljanja proizvoda u slobodan promet ili ograničenja isporuke proizvoda na tržište, povlačenje proizvoda sa tržišta, opoziv od korisnika, primena načela srazmernosti u skladu sa zakonom i druga pravila u vezi sa postupkom odlučivanja o preduzimanju tih mera (izjašnjenje privrednog subjekta, rokovi, pravno sredstvo za preispitivanje odluka, izmena donetih odluka i dr).

Čl. 15-17.

Ovim odredbama se detaljnije uređuje način razmene informacija putem korišćenja sistema za brzu razmenu informacija (RAPEX) za čije uvođenje je već propisan pravni osnov Zakonom o opštoj bezbednosti proizvoda, sa odloženom primenom do dana pristupanja Republike Srbije tom sistemu i na osnovu kojeg je ustanovljen sistem razmene informacija između nadležnih organa u Republici Srbiji.

U cilju funkcionisanja sistema za razmenu informacija uređuje se način obaveštavanja Evropske komisije o merama tržišnog nadzora kada razlozi za preduzimanje tih mera ili efekti mera prevazalaze teritoriju Republike Srbije.

Ove odredbe se odnose na razvoj i održavanje opštih sistema informacijske podrške i principe saradnje u oblasti tržišnog nadzora između Republike Srbije, država članica Evropske unije, drugih država i Evropske komisije.

Odeljak IV – KONTROLA PROIZVODA KOJI ULAZE NA TRŽIŠTE

Čl. 18- 22.

Ove odredbe uređuju:

- opšta pravila za kontrolu proizvoda koji ulaze na tržište;
- efikasnost saradnje između organa tržišnog nadzora i carinskog organa;
- puštanje robe u slobodan promet;
- nacionalne mere, koje se primenjuju pod uslovima propisanim zakonom, a kojima se ograničava slobodan promet opasnih proizvoda, odnosno neusaglašenih proizvoda.

Odeljak V – ZNAK USAGLAŠENOSTI

Čl. 23- 25.

Radi obezbeđenja pravilnog sprovođenja propisa koji uređuju primenu znaka usaglašenosti, ove odredbe uređuju opšta načela za označavanje proizvoda znakom usaglašenosti i primenu tog znaka, upućujući na tehničke propise koji bliže uređuju ta pitanja i propisuju sankcije za povredu tih pravila.

Zakon o tržišnom nadzoru dodatno uređuje da se primena tehničkih propisa koji uređuju znak usaglašenosti obezbeđuje preko organa tržišnog nadzora u saradnji sa carinskim organom.

Odeljak VI – KOORDINACIJA

Čl. 26-27.

U cilju unapređenja koordinacije u oblasti tržišnog nadzora, ovim odredbama je propisano da Vlada obrazuje Savet za bezbednost proizvoda, sastav Saveta i poslove koje će taj savet obavljati.

Propisano je da Savet za bezbednost proizvoda, pored ostalog prati funkcionisanje mehanizama za komunikaciju i saradnju između organa tržišnog nadzora i carinskog organa i saradnju između organa tržišnog nadzora i saradnju tih organa sa drugim zainteresovanim stranama i daje preporuke u cilju efikasne primene tih mehanizama.

Takođe, propisano je da savet razmatra i daje mišljenje o izveštajima organa tržišnog nadzora koji se odnose na pitanja u vezi sa rizicima proizvoda u skladu sa zakonom, nesrećama i oštećenjima zdravlja za koje se sumnja da su izazvani proizvodima u smislu ovog zakona, preduzimanju korektivnih mera i drugim pitanjima u okviru propisanih obaveza organa tržišnog nadzora i kordinira aktivnosti i mere tržišnog nadzora.

Odeljak VII – PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Čl. 28-31.

Ovim odredbama se propisuju rokovi za donošenje i usaglašavanje programa tržišnog nadzora, rokovi za donošenje pratećih propisa i drugih akata, uključujući odluku o obrazovanju Saveta za bezbednost proizvoda.

Takođe, ovim odredbama se propisuje odložena primena pojedinih odredaba ovog zakona do dana pristupanja Republike Srbije Evropskoj uniji, odnosno sistemu RAPEX, kao i stupanje na snagu ovog zakona.

IV. SREDSTVA POTREBNA ZA SPROVOĐENJE OVOG ZAKONA

Sredstva za rad organa tržišnog nadzora obezbeđuju se u budžetu za redovno finansiranje organa državne uprave, odnosno za finansiranje aktivnosti predviđenih programom tržišnog nadzora koje donose nadležni organi, organizacije i regulatorna tela koja sprovode aktivnosti, odnosno preduzimaju mere tržišnog nadzora.

V. ANALIZA EFEKATA

Donošenje ovog zakona, zasnovano je na obavezama usklađivanja i primene propisa i pravila konkurencije preuzetih Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanja sa očekivanim efektom da tržišni nadzor bude u funkciji slobodnog prometa robe, bez nepotrebnih ograničenja i da se sprovođenjem aktivnosti i preduzimanjem mera tržišnog nadzora obezbedi visok nivo zaštite potrošača i drugih aspekata javnog interesa.

Aspekt potrebe instrumenata predviđenih Predlogom zakona

Opšta pravila tržišnog nadzora koja uređuje ovaj zakon i koja podrazumevaju saradnju i komunikaciju svih zainteresovanih strana, odgovornost organa tržišnog nadzora, svest privrednih subjekata o njihovim obavezama i informisanost potrošača o njihovim pravima, treba da budu podsticaj stvaranju povoljnijeg poslovnog ambijenta.

Razvoj i korišćenje informacionih sistema, baza podataka i sistema za razmenu informacija između organa tržišnog nadzora i carinskog organa i objedinjavanje tih podataka u usklađenom sistemu, predstavlja mehanizme koje uvodi ovaj zakon sa ciljem da unapredi pravni okvir u ovoj oblasti i stvori osnovu za izgradnju modernih institucija tržišnog nadzora. Iz tog razloga, očekivani efekat ovog zakona jeste dalji korak u reformi institucija, koje u oblasti tržišnog nadzora sarađuju

sa privrednim subjektima u sprovođenju mera koje oni preduzimaju da bi obezbedili da proizvodi budu u skladu sa propisnim zahtevima i da ne ugrožavaju bezbednost, život i zdravlje ljudi, bezbednost na radnom mestu, zaštitu životne sredine i bezbednost uopšte.

Primena mera tržišnog nadzora je uslovljena primenom načela srazmernosti mere, što znači da se ograničenja slobodnog prometa robe preduzimaju samo kada je to podrebnost da bi se postigli ciljevi zaštite svih navedenih aspekata javnog interesa.

Određivanje problema koje zakon treba da reši

Zakon predstavlja dopunu pravnog okvira koji doprinosi razvoju ekonomije, izgradnje moderne strukture trgovine, uključivanje Republike Srbije u tokove na jedinstvenom tržištu Evropske Unije, uspostavljanje mehanizama koji omogućavaju visok nivo zaštite potrošača i drugih korisnika proizvoda, odnosno drugih aspekata javnog interesa.

Ovaj zakon podržava primenu harmonizovanog tehničkog zakonodavstva u cilju daljeg unapređenja tržišne ekonomije koja pruža veće šanse privrednicima, a potrošačima veću mogućnost izbora proizvoda koji su usaglašeni sa tehničkim i drugim propisanim zahtevima.

Sa aspekta primene harmonizovanog zakonodavstva, uspostavljanje efikasnog tržišnog nadzora za postizanje bezbednosti proizvoda, uz minimalno opterećenje privrede, je ključni zadatak nadležnih organa tržišnog nadzora.

Ciljevi koji se donošenjem zakona postižu

Usled dugogodišnjeg fragmentarnog pristupa uređivanju mera i procedura inspekcijanskog nadzora u različitim segmentima tog nadzora obuhvaćenog brojnim zakonima, ovaj zakon obavezuje na uspostavljanje koordiniranog sistema tržišnog nadzora koji ima jedinstven pristup kada se radi o primeni propisa koji sadrže zahteve za bezbednost neprehrambenih proizvoda sa ciljem da nadležni organi tržišnog nadzora efikasno sprovedu aktivnosti na celoj teritoriji Republike Srbije.

Posebno je značajno što se ovim zakonom identifikuju nadležni organi u čijem delokrugu je sprovođenje aktivnosti i primena mera tržišnog nadzora koje imaju za cilj bezbednost neprehrambenih proizvoda, obavezujući ih tako na primenu načela i procedura tržišnog nadzora, bitno drugačijih od dosadašnjih procedura inspekcijanskog nadzora.

Raspored odgovornosti prema pretežnom delokrugu određenih organa u sistemu državne uprave u Srbiji u delu nadležnosti za bezbednost neprehrambenih proizvoda, izvršena je prema svakoj vrsti proizvoda, odnosno kategoriji proizvoda ili vrsti rizika u skladu sa posebnim tehničkim propisom kojim se preuzimaju odgovarajuće direktive EU koje se odnosi na te iste proizvode ili na odeđenu vrstu rizika.

Propisujući principe saradnje sa državama članicama Evropske unije, zakon podržava razmenu informacija, iskustva i najbolje prakse sa organima tržišnog nadzora u Evropskoj uniji. Takođe, zakon podržava saradnju u oblasti tržišnog nadzora sa drugim državama, razvoj i organizaciju zajedničkih projekata obuke i drugih aktivnosti koje olakšavaju pristup Evropskim integracijama.

Zašto je donošenje zakona najbolje za rešavanje problema

Zakon o tržišnom nadzoru uvodi novi pristup u sprovođenje aktivnosti tržišnog nadzora u Srbiji i utvrđuje obavezu nadležnih organa da u sprovođenju ovog zakona preuzmu odgovornost za primenu načela koja tržišni nadzor čine delotvornim

tako da doprinose lojalnoj konkurenciji na tržištu, zaštiti potrošača i zaštiti drugih javnih interesa.

Neka od tih načela se bitno razlikuju od dosadašnjeg pristupa nadzoru. Na primer, od organa tržišnog nadzora se zahteva da usvoje preventivni pristup i da saradnjom sa privrednim subjektima podrže mere koji oni preduzimaju radi ispunjenja definisanog cilja ovog zakona.

Takođe, obaveza je organa tržišnog nadzora da primene metode procene rizika usmerene na neusaglašene i opasne proizvode i da svoje odluke o preduzimanju mera zasnivaju na tim procenama rizika.

Posebno je važno, što se od organa tržišnog nadzora očekuje da mere preduzimaju u saradnji sa drugim organima za sprovođenje mera i da postoji usmeravanje operativnih aktivnosti i mera. Na ovaj način se teži uvođenju jedinstvenog pristupa u primeni istih mera za iste povrede propisa prema svima koji čine te povrede. Teži se smanjenju broja kontrola a povećanju rezultata.

Na koga će i kako uticati predložena rešenja

Pored uloge organa tržišnog nadzora, Zakon daje značajno mesto i određuje ulogu organa carinskog nadzora. Važećim Zakonom o opštoj bezbednosti proizvoda i podzakonskim aktima za sprovođenje tog zakona, Uprava carine je preuzela obavezu saradnje sa nadležnim organima tržišnog nadzora. Na osnovu Zakona o opštoj bezbednosti proizvoda i donošenjem Uredbe o načinu uspostavljanja i rada sistema brze razmene informacija o opasnim proizvodima, omogućena je saradnja i koordinacija u razmeni informacija o opasnim proizvodima između organa tržišnog nadzora i Uprave carina, uz koordinaciju tog sistema preko ministarstva nadležnog za trgovinu, kao kontaktne tačke. Ovaj sistem služi i za informisanje javnosti o opasnim proizvodima, a njegova primena i značaj tog sistema za funkcionisanje tržišnog nadzora se proširuje ovim zakonom i na druge kategorije proizvoda.

Ovim zakonom, tržišni nadzor i uloga carinskog organa, uređuje se u skladu sa Uredbom (EZ) br. 765/2008 Evropskog parlamenta i Saveta od 9. jula 2008. kojom se propisuju zahtevi za akreditaciju i tržišni nadzor u vezi sa trgovanjem proizvodima.

U skladu sa Akcionim planom za ispunjenje preporuka iz Godišnjeg izveštaja Evropske komisije za 2010. godinu, radi ubrzanog sticanja statusa kandidata, Ministarstvo poljoprivrede, trgovine, šumarstva i vodoprivrede preko Sektora tržišne inspekcije sprovodi aktivnosti u okviru preporuka Evropske komisije u oblasti tržišnog nadzora koje je u funkciji slobodnog protoka robe.

Ovaj zakon će dodatno obezbediti pravnu sigurnost svim učesnicima na tržištu, s obzirom na to da propisana opšta pravila za rad organa tržišnog nadzora zahtevaju od tih organa da postupaju u skladu sa prethodno objavljenim programima rada koji sadrže unapred utvrđen obim nadzora i vrstu mera i da obezbede praćenje i ocenu efekata tih mera i ažuriranje programa, kada za to postoje opravdani razlozi.

Detaljno i vrlo precizno opisano je postupanje carinskog organa i saradnja sa organima tržišnog nadzora koja ima za cilj da spreči ulazak opasnih i neusaglašanih proizvoda na granici, pre stavljanja u slobodan promet, treba da smanji mogućnost nastupanja štetnih posledica po zdravlje i bezbednost potrošača i drugih korisnika, kao i njihove imovine.

S toga, primena ovog zakona znatno će uticati na sprečavanje nelojalne konkurencije, jer će se za sve proizvođače i distributere uspostaviti jednaka i jasna pravila u pogledu proizvodnje, uvoza i distribucije isključivo bezbednih proizvoda i usaglašanih proizvoda.

Predloženim rešenjima građani i privredni subjekti će biti u potpunosti informisani o programu tržišnog nadzora kao i efektima i rezultatima tog nadzora putem internet stranice ministarstva i preko sredstava javnog informisanja.

Takođe, ovim zakonom ne uvode se nove obaveze, niti se ustanovljavaju novi troškovi za privredne subjekte, obzirom da su obaveze (pružanje na uvid dokumentacije, dostavljanje informacija, dostupnost poslovnih prostorija, uzimanje uzoraka i dr.) i troškovi (troškovi analiza i ispitivanja, troškovi postupka i dr. u slučajevima opasnih, nebezbednih i neusaglašenih proizvoda) već propisani zakonima koji su u primeni.

Opravidanost troškova primene zakona

Cilj zakona je da se smanji mogućnost nastupanja štetnih posledica po zdravlje i bezbednost potrošača i drugih korisnika, kao i njihove imovine. Stoga, pozitivni efekti zakona sigurno opravdavaju troškove njegove primene jer se radi o bezbednosti, životu i zdravlju ljudi i zaštiti životne sredine. Troškovi izrade i realizacije programa tržišnog nadzora svakako su neuporedivo manji od finansijskih sredstava potrebnih za otklanjanje štetnih posledica upotrebe opasnih i neusaglašenih proizvoda.

Da li zakon podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišnu konkurenciju

Donošenjem ovog zakona, stvoriće se uslovi za ulazak novih privrednih subjekata na tržište, jer će se eliminisati oni privredni subjekti koji na tržište svesno stavljaju opasne proizvode, nastale snižavanjem troškova proizvodnje i distribucije na uštrb bezbednosti proizvoda.

Da li su zainteresovane strane imale priliku da se izjasne o Zakonu

Sve zainteresovane strane su imale priliku da se izjasne o ovom zakonu u postupku javne rasprave koja je sprovedena u periodu od 17. do 29. avgusta 2011. godine.

Konkretni predlozi Privredne komore Srbije, koji predstavljaju sumirane zaključke okruglih stolova privrednika, da se dopune odredbe koje se odnose na obim kontrola, troškove postupka, uzorkovanja i ispitivanja proizvoda, uništavanje proizvoda i opšti program tržišnog nadzora, usvojene su i uključene u tekst Predloga zakona.

Ostali predlozi izneti tokom javne rasprave uneti su u tekst ovog zakona u meri u kojoj to nije dovodilo u pitanje ostavarenje cilja ovog zakona i harmonizaciju pravila tržišnog nadzora sa odredbama, principima i zahtevima uređenim Uredbom (2008/765/EZ) i važećim pravilima u okviru pravnog sistema Republike Srbije u celini.